

EL MARC NORMATIU GENERAL COMPETENCIAL EN MATÈRIA DE SALUT PÚBLICA DELS MUNICIPIS

Vicenç Aguado i Cudolà
Catedràtic de Dret Administratiu
Universitat de Barcelona

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

Que poden fer els ens locals en matèria de salut pública (àmbit competencial)?

Poden tenir polítiques públiques pròpies en matèria de salut pública?

Estan obligats a garantir el dret a la protecció a la salut?

Què és el que no poden fer en matèria de salut pública (límits jurídics)?

Poden prestar serveis d'assistència sanitària pròpia (diagnòstic, tractament)?

Poden contractar serveis sanitaris substitutius del sistema públic de salut?

Diputació
Barcelona

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

Principis rectors de la política social i econòmica

Article 43 de la Constitució

1. Es reconeix el dret a la protecció de la salut.
2. Correspon als poders públics organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives i a través de les prestacions i dels serveis necessaris. La llei establirà els drets i els deures de tothom en aquest punt.
3. Els poders públics fomentaran l'educació sanitària, l'educació física i l'esport. Facilitaran també la utilització adequada del lleure.

Diputació
Barcelona

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

Quina distinció hi ha entre el dret a la protecció de la salut i el dret a l'assistència sanitària?

Protecció a la salut és més ampli que l'assistència sanitària. Aquesta és una part del seu contingut.

Què inclou el dret a la protecció de la salut?

Inclou mesures diverses: educatives, gaudir d'un medi ambient adequat, garantir la qualitat de l'alimentació, l'adequació de les condicions de treball o l'habitatge digne.

3 dimensions:

Dret a les prestacions sanitàries

Dret protecció salubritat pública (sanitat ambiental, alimentació, veterinària, farmacèutica).

Dret a que la seva pròpia salut no sigui danyada per accions externes realitzades per qualsevol subjecte públic o privat.

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

DRET A LA PROTECCIÓ A LA SALUT COM UNA OBLIGACIÓ DELS PODERS PÚBLICS

STC 119/2001 es refereix a un cas de passivitat de l'Administració davant del soroll, que ens situa clarament a la faceta típica del DRET A LA SALUT: UN DRET DE PRESTACIÓ QUE EXIGEIX ACTUACIONS POSITIVES DELS PODERS PÚBLICS.

FJ 6: “QUAN L'EXPOSICIÓ CONTINUADA A UNS NIVELLS INTENSOS DE SOROLL POSA EN GREU PERILL LA SALUT DE LES PERSONES, AQUESTA SITUACIÓ PODRÀ IMPLICAR UNA VULNERACIÓ DEL DRET A LA INTEGRITAT FÍSICA I MORAL” (art. 15 CE)

STC 62/2007 supòsit de vulneració del dret a la salut per omissió absoluta de prestació per part de l'Administració actuant com a empresària. Es tractava d'una funcionària embarassada que adduïa riscos a la seva salut si estava al lloc de treball. Per evitar-ho, l'Administració comptava amb diverses possibilitats (adaptació del lloc, canvi de lloc o suspensió del contracte) però no en va adoptar cap.

En síntesi, el raonament és el següent: EXISTIA UNA OBLIGACIÓ D'ACTUAR I EL SEU INCOMPLIMENT VA PROVOCAR UN DANY AL BÉ JURÍDIC PROTEGIT.

L'EMPARA ES CONCEDEIX PER VULNERACIÓ DEL DRET A LA INTEGRITAT FÍSICA I MORAL .

Diputació
Barcelona

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

Llei 7/1985, de 2 de abril de Bases del regim local:

Fires, mercats i comerç ambulant [art. 25.2.i]

Subministre domiciliari d'aigua potable [art. 26.1.a]

Protecció de la salubritat pública [25.2.j]

Avaluació i informació de situacions de necessitat social [art. 25.2.g]

Serveis mínims (inclou serveis socials en municipis de determinades mesures [art. 26]

Aquesta norma és la base jurídica que legitima polítiques municipals relacionades amb benestar emocional, suport comunitari, prevenció de situacions d'aïllament, programes socioeducatius, ...

Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat:

Control sanitari de distribució i subministrament d'aliments, begudes i altres productes relacionats amb l'ús i el consum humà, així com els mitjans de transport (art. 42)

Llei 17/2011, de 5 de juliol, de seguretat alimentària i nutrició:

Control i inspecció en matèria de seguretat alimentària, en col·laboració amb la resta d'Administracions públiques -AAPP- (art. 14)

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

Llei 15/1990, d'ordenació del sistema sanitari de Catalunya (art. 68) competències municipals:

- a) Prestar els serveis mínims obligatoris
- b) Prestar els serveis necessaris a les següents responsabilitats mínimes :
  - Control sanitari del medi ambient
  - Control sanitari d'indústries, activitats i serveis, transports, sorolls i vibracions.
  - Control sanitari d'edificis i llocs d'habitatge i de convivència humana
  - Control sanitari de la distribució i el subministrament d'aliments, begudes i altres productes,
  - Control sanitari dels cementiris i la policia sanitària mortuòria
- c) Promoure, en el marc de les legislacions sectorials:
  - La defensa dels consumidors i els usuaris de la sanitat.
  - La participació en la gestió de l'atenció primària de la salut.
  - La protecció de la sanitat ambiental.
  - La protecció de la salubritat pública.
- d) Realitzar activitats complementàries
- e) Prestar els serveis relacionats amb les matèries objecte d'aquesta Llei derivats de l'exercici de les competències delegades

Diputació
Barcelona

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

STSJ Catalunya 3584/2022, de 20 d'octubre (servei municipal de salut dental) [El TS va desestimar per Provisió de 18 de setembre de 2024 els recursos contra aquesta]

Els arguments que estaven en conflicte

- 1) Falta de competència de l'Ajuntament per a prestar els serveis de salut dental
- 2) Forma de gestió utilitzada per encàrrec a una societat municipal
- 3) Duplicitat del servei i insuficiència de l'anàlisi econòmica

Distinció entre competències pròpies (art. 25 LRBRL) i impròpies (art. 7.4 LRBRL)

- No posin en risc la sostenibilitat financera
- No incorrin en execució simultània del mateix servei públic
- Serà necessari un informe previ inexistència de duplicitats i sostenibilitat financera

Conclusió:

La iniciativa econòmica de serveis municipals d'odontologia no s'ajusta al marc competencial ni pot considerar-se una activitat complementària, incideix en la competència autonòmica i produeix duplicitats

Diputació
Barcelona

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

Competències sanitàries assistencials

Els municipis NO poden:

- Prestar serveis d'assistència sanitària pròpia (diagnòstic, tractament, psicologia clínica).
- Contractar serveis sanitaris substitutius dels del sistema públic de salut.

👉 Poden col·laborar, però no substituir ni duplicar el sistema sanitari.

Límits financers i de despesa (LRSAL 2013)

La Llei de Racionalització i Sostenibilitat de l'Administració Local (LRSAL) va introduir restriccions perquè els municipis no assumissin competències “impròpies”.

Avui:

Els programes de salut pública, benestar emocional, prevenció i serveis socials ES CONSIDEREN competències pròpies, si encaixen en la normativa.

L'únic límit és no incorre en competències assistencials sanitàries.

Diputació
Barcelona

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

Salut i prevenció

.Control sanitari d'establiments alimentaris de venda al detall (restaurants, bars, comerços alimentaris...).

- Control d'aigües de consum públic, piscines i aigües de bany interiors.
- Control de plagues i vectors (mosquits, rates, etc.).
- Vigilància ambiental: qualitat de l'aire, soroll, residus, contaminació.
- Supervisió sanitària de cementiris i serveis funeraris.

Bones pràctiques:

- Campanyes de prevenció del tabaquisme, alcohol i drogues (especialment en joves).
- Programes de seguretat alimentària i inspecció.
- Equipaments saludables: fonts d'aigua, WC públics nets, espais lliures de fum.
- Protocols municipals per gestionar onades de calor, fred i emergències sanitàries.

Diputació
Barcelona

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

PROMOCIÓ DE LA SALUT I HÀBITS SALUDABLES

- Programes de promoció d'hàbits saludables (activitat física, alimentació, tabac, alcohol).
- Foment de comunitats saludables, programes de salut escolar, gent gran activa, etc.
- Accions contra desigualtats en salut i suport a col·lectius vulnerables.

Bones pràctiques

Activitat física i mobilitat

- Caminades saludables guiades
- Camins escolars segurs per fomentar que els infants vagin a peu a l'escola.
- Urbanisme actiu: ampliació de voreres, carrils bici, itineraris verds.
- Programes d'activitat física per a gent gran (gimnàstica suau, marxa nòrdica).

Alimentació saludable

- Mercats municipals com a promotors de salut.
- Tallers de cuina saludable en escoles i equipaments comunitaris.
- Programes contra l'obesitat infantil.

Diputació
Barcelona

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

PROTECCIÓ DE LA SALUT I SEURETAT

- Regulat per la legislació de salut pública i les ordenances municipals.
- Intervencions en casos de riscos per a la salut col·lectiva.
- Inspeccions i mesures preventives en espais públics i activitats.

ORDENACIÓ DE L'ESPAI AMB CRITERIS DE SALUT

- Disseny d'espais públics segurs, verds i saludables.
- Condicions d'habitatge i entorn urbà.
- Mobilitat activa (caminar, bicicleta).

COORDINACIÓ AMB EL SERVEIS SANITARIS

- Equips d'atenció primària
- Serveis territorials de salut pública.
- Programes comunitaris compartits

Diputació
Barcelona

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

EL MARC COMPETENCIAL LOCAL EN MATERIA DE SALUT

Ordenança tipus de les platges (DIBA)

Les platges són un bé de domini públic estatal (via art. 132 CE)

Jurisprudència constitucional: La titularitat del domini públic marítimo-terrestre no és un criteri de delimitació competencial. La delimitació del demani no exclou a aquest de les competències d'altres administracions

Llei 28/2005, modificada per la Llei 42/2010 (Llei del Tabac)

Encara que aquesta llei no atorga competència directa als municipis, sí que estableix que:

Les comunitats autònomes poden ampliar les restriccions al consum de tabac.

Els ajuntaments, dins del marc competencial (LRBRL), poden regular espais de la seva titularitat o gestió per reforçar la protecció de la salut.

Atribucions generals als municipis a la Llei de costes de 1998 i a la Llei

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Comerç, Consum
i Salut Pública

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Càtedra de Polítiques
Públiques, Impacte
Social i Poder Judicial